

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

кафедра цивільного права №1

С И Л А Б У С

навчальної дисципліни

«СПАДКОВЕ ПРАВО»

(варіативна)

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Харків – 2025

Силлабус навчальної дисципліни «Спадкове право»: галузь знань 08 «Право», спеціальність 081 «Право», перший (бакалаврський) освітньо-кваліфікаційний рівень

Розробники:

Печений Олег Петрович, доцент кафедри цивільного права №1, кандидат юридичних наук, доцент

Затверджено на засіданні кафедри цивільного права

протокол № 11 від 07 травня 2025 р.

Завідувачка кафедри – Спасибо-Фатєєва Інна Валентинівна, доктор юридичних наук, професор

ЗМІСТ

1. Вступ.....	4 - 9
2. Анотація програми та основні модулі навчальної дисципліни.....	9 - 11
3. Вимоги викладача.....	11
4. Контрольні заходи результатів навчання.....	12 -14
5. Показники академічної активності та додаткових освітніх досягнень студентів.....	14
6. Інформаційне забезпечення самостійної роботи студентів.....	15 - 17

1. Вступ

Данні про викладача, який викладає цей курс:

- Печений Олег Петрович, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права;
- контактна інформація: режим перебування на кафедрі – відповідно до графіку чергування, контактні телефони: 757 72 98 (службовий), електронна адреса: adonim@ukr.net

Завданнями навчальної дисципліни є:

- опанування здобувачами теоретичних та доктринальних положень, що вироблені цивілістичною наукою у сфері спадкування;
- освоєння нормативного матеріалу що регламентує спадкові правовідносини;
- ознайомлення з судовою та іншою практикою застосування норм законодавства України про спадкування;
- формування у студента професійних навичок у сфері спадкового права та правового регламентації спадкового правонаступництва.

Опанування цих завдань повинно сприяти досягненню наступних цілей:

- засвоєння слухачами змісту, видів та підстав спадкування, особливостей суб'єктного складу спадкових правовідносин, здійснення і захисту спадкових прав;
- формування правового мислення, вироблення навиків тлумачення й аналізу норм законодавства та його практичного застосування до конкретних відносин, судової практики, що склалася при розгляді цивільних справ при вивчанні навчальної дисципліни;

- дослідження тенденцій розвитку спадкового права в Україні та за кордоном, перспектив законодавства в цій сфері, спираючись на вже одержані знання з інших навчальних дисциплін.

Навчальна дисципліна належить до циклу цивілістичних дисциплін.

При вивченні даної дисципліни використовуються знання отримані з навчальних дисциплін «Цивільне право. Частина 1» та «Цивільне право. Частина 2».

Основні положення навчальної дисципліни мають застосовуватися при вивченні таких дисциплін, як: «Договірне право», «Житлове право», «Сімейне право».

Опис навчальної дисципліни:

- кількість кредитів ЕКТС - 2;
- загальна кількість годин - 60;
- термін викладання – 1 семестр.

Предметні компетентності здобувача вищої освіти, сформовані в результаті освоєння навчальної дисципліни:

ПК – 1. Знання концептуальних положень спадкового права, окремих його інститутів та їх особливостей.

ПК – 2. Уміння грамотно і точно формулювати особливості спадкових правовідносин.

ПК – 3. Знання норм спадкового права, а також практики їх застосування, у тому числі практики Європейського суду з прав людини з питань захисту права власності, права на повагу до приватного і сімейного життя.

ПК – 4. Здатність до аналізу складових елементів спадкових правовідносин.

ПК – 5. Знання засад і принципів спадкового права у контексті їх прояву у нормах цивільного законодавства.

ПК – 6. Навички збору і аналізу інформації про права осіб щодо здійснення і захисту спадкових прав у системі національних та міжнародних джерел та можливість їх систематизації.

ПК – 7. Навички самостійної підготовки проектів судових рішень зі спадкових справ.

ПК – 8. Здатність визначати інтереси і мотиви поведінки суб'єктів спадкових правовідносин.

ПК – 9. Уміння самостійно розмежовувати способи та захисту прав суб'єктів спадкових правовідносин та проводити їх ґрунтовний аналіз.

ПК – 10. Здатність визначати особливості правового регулювання окремих видів правочинів та договорів у спадковому праві.

ПК – 11. Уміння визначити та аналізувати зміст та особливості презумпцій у спадковому праві.

ПК – 12. Здатність провести системний аналіз суб'єктного складу договорів у спадковому праві.

ПК – 13. Здатність вирішувати проблемні питання, пов'язані з регулюванням окремих видів заповітів.

ПК – 14. Уміння визначати видові особливості договорів у спадковому праві.

ПК – 15. Здатність визначати та аналізувати тенденції розвитку та проблеми сучасного спадкового права іноземних держав.

ПК – 16. Здатність застосовувати набуті теоретичні знання для вирішення проблемних питань спадкового права України.

ПК – 17. Здатність критично та обґрунтовано висловлювати свої позиції стосовно питань здійснення спадкових прав, охорони спадщини та оформлення спадкових прав на окремі об'єкти.

ПК – 18. Навички застосування норм цивільного, цивільного процесуального та нотаріального законодавства права при складанні проектів процесуальних та інших документів.

ПК – 19. Здатність виявляти проблеми, складнощі та прогалини у законодавстві про спадкування і практиці його застосування пропонувати способи їх оптимізації.

ПК – 20. Уміння аналізувати та узагальнювати судову практику із розгляду судами справ про спадкування.

В результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати наступні результати навчання:

РНС НД – 1.1. Демонструвати знання і розуміння сучасних правових доктрин національного та іноземного права у сфері спадкування.

РНС НД – 1.2. Демонструвати знання, одержані у межах різних галузей приватного та публічного права з питань здійснення і захисту прав та інтересів суб'єктів у сфері спадкового права.

РНС НД – 3.1. Пояснювати природу, зміст і особливості спадкування як виду універсального посмертного правонаступництва;

РНС НД – 3.2. Виявляти особливості окремих об'єктів спадкування.

РНС НД – 4.1. Виявляти проблеми у правовому регулюванні спадкування.

РНС НД – 4.2. Виявляти та пропонувати шляхи вирішення проблем оформлення спадкових прав на окремі об'єкти в Україні.

РНС НД – 5.1. Демонструвати знання у сфері спадкового права щодо розуміння особливостей його предмета, суб'єктів та об'єкта спадкових правовідносин та їх змісту,

РНС НД – 8.1. Визначати особливості правового статусу суб'єктів спадкових правовідносин.

РНС НД – 8.2. Визначати правосуб'єктність спадкодавця.

РНС НД – 8.3. Визначати особливості правового статусу спадкоємців та інших учасників спадкових правовідносин.

РНС НД – 10.1. Визначати каталог прав та обов'язків суб'єктів спадкових правовідносин.

РНС НД – 10.2. Проводити класифікацію прав заповідача.

РНС НД – 10.3. Визначати способи і форми захисту прав суб'єктів спадкових правовідносин.

РНС НД – 13.1. Здатність здійснювати юридичну кваліфікацію окремих видів договорів та правочинів у сфері спадкового права.

РНС НД – 13.2. Здатність здійснювати аналіз кваліфікації договорів у сфері спадкового права.

РНС НД – 13.3. Здатність визначати місце договорів та інших правочинів у механізмі здійснення та захисту прав на спадщину.

РНС НД – 13.4. Здатність здійснювати юридичну кваліфікацію типових підстав недійсності заповіту та інших правочинів сфери спадкового права.

РНС НД – 14.1. Здійснювати логічний, критичний і системний аналіз стану сучасного законодавства, яке регулює відносини у сфері спадкування.

РНС НД – 17.1. Застосовувати набуті знання методом реконструкції окремих видів процесуальних документів та правочинів у сфері спадкування.

РНС НД – 17.2. Застосовувати набуті знання методом реконструкції заяв у спадковій справі, при зверненні до суду, проектів судових рішень у справах, що виникають із спадкових правовідносин.

2. Анотація програми та основні модулі навчальної дисципліни

2.1. Анотація програми навчальної дисципліни

Модуль 1. Правовідносини, що виникають у сфері спадкування

Сфера правовідносин щодо спадкування. Поняття, зміст та особливості спадкових та інших правовідносини у сфері спадкування. Особливості спадкування як різновиду правонаступництва. Поняття, ознаки та поелементний склад спадщини як об'єкта цивільних прав. Правовий статус спадкодавця. Права та обов'язки спадкоємців. Права спадкоємця у спадкових правовідносинах з ускладненим змістом: спадкова трансмісія, спадкування за правом представлення, спадкова субституція. Особливості спадкування окремих об'єктів: земельні ділянки та інше нерухоме майно, майнові комплекси підприємств, корпоративні права, майнові права вимоги та борги. Припинення спадкових правовідносин та їх анулювання. Спадкові відносини, обтяжені

іноземним елементом, специфікою розташування об'єкта спадкування та його суб'єктів.

Модуль 2. Здійснення і захист спадкових прав

Види правочинів у сфері спадкування. Система розпорядчих правочинів щодо спадкування. Розпорядження правами і обов'язками на випадок смерті, їх особливості, форма, порядок складання і скасування. Особливості виконання, правовий статус виконавця. Правочини щодо прийняття спадщини і відмови від її прийняття. Розподіл та перерозподіл спадщини.

Договори у спадковому праві: види, порядок укладання, особливості. Класифікація договорів у спадковому праві. Договірні форми управління та охорони спадщини. Спадковий договір та інші правові форми надання утримання. Цивільно-правова відповідальність за порушення договорів у сфері спадкування.

Захист у спадковому праві: предмет, форма, способи захисту.

2.2. Основні модулі навчальної дисципліни

№	Модуль/назва	Кількість кредитів ЄКТС	Всього годин	Аудиторні заняття (контактні)				Самостійна робота студентів
				Лекції	Практичні заняття	Семінарські заняття	Інші види занять	
1	Модуль 1 Правовідносини, що виникають у сфері спадкування	1	30	8	4	-	-	18

2	Модуль 2 Здійснення і захист спадкових прав	1	30	8	2	-	2	18
Разом:		2	60	16	6	-	2	36

3. Вимоги викладача

При вивченні навчальної дисципліни викладач висуває до студентів наступні вимоги: регулярне відвідування занять, активність роботи на практичних заняттях та колоквіумах, своєчасність виконання завдань, якість підготовки завдань, додержання норм академічної поведінки та етики.

4. Контрольні заходи результатів навчання

Контроль знань в рамках навчальної дисципліни здійснюється з урахуванням бально-рейтингової системи.

4.1. Розподіл балів між формами організації навчального процесу і видами контрольних заходів:

лекції - 0 балів;

практичні заняття (Модуль №1 і Модуль №2) - 20 балів;

виконання завдань СРС - 10 балів;

участь у колоквіумах та кейс-стаді – 10 балів;

залік – 60 балів.

Разом: 100 балів.

Порядок формування балів за навчальною дисципліною здійснюється за накопичувальним принципом і є підставою допуску до заліку. Якщо студент набрав протягом семестру за підсумками поточного контролю менше половини максимальної кількості балів (менше 20 балів) з навчальної дисципліни, то він до заліку не допускається.

4.2. Шкала підсумкової оцінки знань студентів

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни «Спадкове право» виставляється в залікову книжку відповідно до такої шкали:

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮАУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	2	35 – 59

F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язкий повторний курс		1 – 34
---	--	--	--------

4.3. Методами педагогічного контролю оцінювання навчальних досягнень здобувачів є:

- методи усного контролю: індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань, бесіда тощо;
- методи письмового контролю: есе у рамках запропонованих тем тощо;
- інноваційні методи: колоквіум, кейс-стаді, рольові/ділові/інтелектуально-конкурентні ігри тощо.

Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, уміння самостійно знаходити допущені помилки, неточності, а також спосіб усунення виявлених недоліків тощо.

5. Самостійна робота, показники академічної активності та додаткових освітніх досягнень студентів

Показники академічної активності та додаткових освітніх досягнень студентів:

- умови відвідування навчальних занять;
- виконання домашніх завдань;
- доопрацювання матеріалів лекцій;
- робота в інформаційних мережах;

- есе за вузькоспеціальною проблематикою;
- розробка кейсів;
- підготовка та публікація наукових статей, тез тощо;
- самостійне опрацювання окремих тем навчальної дисципліни;
- інші здобутки, що підтверджені документально (грамоти, дипломи тощо).

6. Інформаційне забезпечення самостійної роботи студентів

Основні джерела:

Цивільне право України: Підручник: У 2т. / Борисова В.І. (кер. авт. кол.), Л.М. Баранова, М.В. Домашенко та ін.; за ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо—Фатєєвої, В.Л. Яроцького. – 2—ге вид., переробл. та допов. — Х. : Право, 2014. – Т.1. – 656 с.

Цивільне право України: Підручник: У 2т. /Борисова В.І. (кер. авт. кол.), Л.М. Баранова, А.Г. Бірюкова та ін.; за ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо—Фатєєвої, В.Л. Яроцького. –2—ге вид., переробл. та допов. — Х. : Право, 2014. – Т.2. – 816 с.

Кухарєв О. Є. Спадкове право України: Навч. посібник / О. Є. Кухарєв. – К. : Алерта, 2013. – 328 с.

Ромовська З.В. Українське цивільне право. Спадкове право: підручник / З. В. Ромовська. – Київ : Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2009. – 264 с.

Буркацький Л. К. Спадкове право України: теорія, коментарі, практика, зразки заяв : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.]. / Л. К. Буркацький. – Київ : Ін Юре, 2008. – 384 с.

Додаткові джерела:

Харьковская цивилистическая школа: грани наследственного права: монография / И. В. Спасибо-Фатеева, В. И. Крат, О. П. Печеный и др.; под общ. ред. И. В. Спасибо-Фатеевой. - Х.: Право, 2016. — 608 с.

Валах В. В. Наследственные отношения в Украине, Российской Федерации, Франции, Германии и США (сравнительно-правовое исследование): монография / В. В. Валах.- Х., 2012.- 320 с.

Рябоконь Є. О. Спадкове правовідношення в цивільному праві: монографія / Є.О. Рябоконь. – Київ : Віпол, 2002. – 266 с.

Цивільний кодекс України: Наук.-практичний коментар (пояснення, тлумачення, рекомендації з використанням позицій вищих судових інстанцій, Міністерства юстиції, науковців, фахівців): у 12 т. – Т. 1: Загальні положення / за ред. проф. І. В. Спасибо-Фатєєвої. – Серія «Коментарі та аналітика». – Харків : ФО–П Колісник А. А., 2010. – 320 с.

Печеный О. П. Наследственное право: Практический комментарий к Гражданскому кодексу Украины. – Х.: Фактор, 2012. — 368 с.

Спадкове право. Практика застосування нотаріусами України / за заг. ред. В. М. Марченка. – Харків : ФО–П Лисяк Л. С., 2012. – 736 с. – (Серія «Стандарти нотаріальної практики»).